

Anaximenes

Αναξιμένης

Testimonia DK 13 A (a testimonium edice J. Mansfeld)

A 1 = Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum* II,3 Marcovich

Ἄναξιμένης Εὐρουστράτου Μιλήσιος ἤκουσεν Ἄναξιμάνδρου. οὗτος ἀρχὴν ἀέρα εἶπεν καὶ το[ῦτον] ἄπειρον. κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄστροα οὐχ ὑπὸ γῆν, ἀλλὰ περὶ γῆν. κέχρηται τε λέξει Ἰάδι ἀπλήϊ καὶ ἀπερίττωι. καὶ γεγένηται μὲν, καθά φησιν Ἄπολλόδωρος (F GrHist. 244 F 66; II,1039), περὶ τὴν Σάρδεων ἄλωσιν, ἐτελεύτησε δὲ τῇ ἐξηκοστῇ τρίτῃ ὀλυμπιάδι. γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι δύο, Λαμψακηνοί, ῥήτωρ καὶ ἱστορικός, ὃς ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ ῥήτορος τοῦ τὰς Ἄλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος.

Viz Pseudo-Anaximenes, *l. list* = Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum* II,4 Marcovich:

Ἄναξιμένης Πυθαγόρη·

Θαλῆς Ἐξαμύου ἐκ καλοῦ [πότμου ἐλθὼν] ἐπὶ γῆρας, οὐκ εὐποτμος οἴχεται εὐφρόνης, ὥσπερ ἐώθεν, ἅμα τῇ ἀμφιπόλῳ προῖων ἐκ τοῦ αὐλίου τὰ ἄστροα ἐθηεῖτο· καὶ οὐ γὰρ ἐς μνήμην ἔθετο θεύμενος ἐς τὸ κρημνῶδες ἐκβάς καταπίπτει. Μιλησίοισι μὲν νυν ὁ αἰθερολόγος ἐν τοιῶδε κεῖται τέλει. ἡμέες δὲ οἱ λεσχηνώται αὐτοῖ τε μεμνώμεθα τοῦ ἀνδρός, οἳ τε ἡμέων παῖδές τε καὶ λεσχηνώται, ἐπιδεξιώμεθα δ' ἔτι τοῖς ἐκείνου λόγοις. ἀρχὴ μέντοι παντὸς τοῦ λόγου Θαλῆ ἀνακείσθω.

A 2 = *Súda*, s. v. Anaximenes

Ἄναξιμένης Εὐρουστράτου Μιλήσιος φιλόσοφος, μαθητῆς καὶ διάδοχος Ἄναξιμάνδρου τοῦ Μιλησίου, οἳ δὲ καὶ Παρμενίδου ἔφασαν [?]. γέγονεν ἐν τῇ νε' ὀλυμπιάδι [?] ἐν τῇ Σάρδεων ἀλώσει, ὅτε Κῦρος ὁ Πέρσης Κροῖσον καθεῖλεν.

A 3 = Eusebios, *Chronicae*, olymp. 55,4

Ἄναξιμένης φυσικὸς ἐγνωρίζετο ολ. 55, 4 [?].

A 4 = Aristotelés, *Metaphysica* I,3; 984a5

Ἄναξιμένης δὲ ἀέρα καὶ Διογένης πρότερον ὕδατος καὶ μάλιστ' ἀρχὴν τιθέασι τῶν ἀπλῶν σωμάτων.

A 5/1 = Simplikios, *In Physica* 24,26

Ἄναξιμένης δὲ Εὐρυστράτου Μιλήσιος, ἑταῖρος γεγονῶς Ἄναξιμάνδρου, μίαν μὲν καὶ αὐτὸς τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ ἄπειρόν φησιν ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐκ ἀόριστον δὲ ὥσπερ ἐκεῖνος, ἀλλὰ ὠρισμένην, ἀέρα λέγων αὐτὴν· διαφέρειν δὲ μανότητι καὶ πυκνότητι κατὰ τὰς οὐσίας. καὶ ἀραιούμενον μὲν πῦρ γίνεσθαι, πυκνούμενον δὲ ἄνεμον, εἶτα νέφος, ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, εἶτα γῆν, εἶτα λίθους, τὰ δὲ ἄλλα ἐκ τούτων. κίνησιν δὲ καὶ οὗτος ἀίδιον ποιεῖ, δι' ἣν καὶ τὴν μεταβολὴν γίνεσθαι.

A 5/2 = Simplikios, *In Physica* 22,9

ἐπιστῆσαι δὲ χρή, ὅτι ἄλλο μὲν ἐστὶ τὸ κατὰ πλῆθος ἄπειρον καὶ πεπερασμένον, ὃ τοῖς πολλὰς λέγουσι τὰς ἀρχὰς οἰκεῖον ἦν, ἄλλο δὲ τὸ κατὰ μέγεθος ἄπειρον ἢ πεπερασμένον, ὅπερ καὶ ἐξετάζει ἐν τοῖς πρὸς Μέλισσον καὶ Παρμενίδην λόγοις καὶ πρὸς Ἄναξιμάνδρον καὶ Ἄναξιμένην ἀρμόζει, ἐν μὲν ἄπειρον δὲ τῶι μεγέθει τὸ στοιχεῖον ὑποθεμένου.

A 5/3 = Simplikios, *In Physica* 149,32

ἐπὶ γὰρ τούτου μόνου Θεόφραστος ἐν τῇ Ἱστορίαι τὴν μάνωσιν εἴρηκε καὶ πύκνωσιν, δῆλον δὲ ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τῇ μανότητι καὶ πυκνότητι ἐχρῶντο.

A 6 = Plútarchos, *Stromata* 3 (v: Eusebios, *Praeparatio evangelica* I,8,3); fr. 179.31–40 Sandbach (*Doxographi Graeci* p. 579–580)

Ἄναξιμένην δὲ φασὶ τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν τὸν ἀέρα εἰπεῖν καὶ τοῦτον εἶναι τῶι μὲν μεγέθει ἄπειρον, ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν ὠρισμένον· γεννᾶσθαί τε πάντα κατὰ τινὰ πύκνωσιν τούτου καὶ πάλιν ἀραιώσιν. τὴν γε μὴν κίνησιν ἐξ αἰῶνος ὑπάρχειν· πιλουμένου δὲ τοῦ ἀέρος πρώτην γεγενῆσθαι λέγει τὴν γῆν πλατεῖαν μάλα· διὸ καὶ κατὰ λόγον αὐτὴν ἐποχεῖσθαι τῶι ἀέρι· καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἔχειν ἐκ γῆς.

ἀποφαίνεται γοῦν τὸν ἥλιον γῆν, διὰ δὲ τὴν ὀξεῖαν κίνησιν καὶ μάλ' ἱκανῶς θερμότητα κίνησιν λαβεῖν.

A 7 = Hippolytos Rom., *Refutatio* I,7 Marcovich

(1) Ἄναξιμένης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐρυστράτου, ἀέρα ἄπειρον ἔφη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ {τὰ γινόμενα [καὶ] τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ} θεοὺς καὶ θεῖα γίνεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τούτου ἀπογόνων.

(2) τὸ δὲ εἶδος τοῦ ἀέρος τοιοῦτον· ὅταν μὲν ὀμαλώτατος ᾖ, ὄψει ἄδηλον, δηλοῦσθαι δὲ τῶι ψυχρῶι καὶ τῶι θερμῶι καὶ τῶι νοτερῶι καὶ τῶι κινουμένωι. κινεῖσθαι δὲ αἰεὶ οὐ γὰρ [ἄν] μεταβάλλειν ὅσα μεταβάλλει, εἰ μὴ κινοῖτο.

(3) πυκνούμενον δὲ καὶ ἀραιούμενον διάφορον φαίνεσθαι· ὅταν γὰρ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῆι, πῦρ γίνεσθαι· ἀνέμον δὲ πάλιν εἶναι ἀέρα μέσως πυκνούμενον· ἐξ ἀέρος [δὲ] νέφος ἀποτελε[ῖ]σθαι κατὰ τὴν πίλησιν· ἔτι δὲ μᾶλλον ὕδωρ, ἐπὶ πλεῖον [δὲ] πυκνωθέντα γῆν καὶ εἰς τὸ μάλιστα {πυκνότατον} λίθους. ὥστε τὰ κυριώτατα τῆς γενέσεως ἐναντία εἶναι, θερμόν τε καὶ ψυχρόν.

(4) τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν εἶναι ἐπ' ἀέρος ὀχουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα πάντα πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι τῶι ἀέρι διὰ πλάτος.

(5) γεγονέναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὸ τὴν ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι, ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετεωριζομένου τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι. εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῶι τόπῳ τῶν ἀστέρων συμ[περι]φερομένας ἐκεῖνοις.

(6) οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει, καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν, ὥσπερ εἰ περὶ τὴν ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πιλίον. κρύπτεσθαι δὲ τὸν ἥλιον οὐχ ὑπὸ γῆν φερόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων μερῶν σκεπόμενον καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην ἀπόστασιν. τὰ δὲ ἄστρα· μὴ θερμαίνειν διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως.

(7) ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν ἐκ [μέρους] πεπυκνωμένος ὁ ἀήρ καὶ ἀρθεῖς φέρηται· συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον παχυ[ν]θέντα νέφη γεννᾶσθαι καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. χάλαζαν δὲ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερόμενον παγῆι· χιόνα δὲ, ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν λάβηι.

(8) ἀστραπὴν δ' ὅταν τὰ νέφη διωστῆται βίαια πνευμάτων· τούτων γὰρ διωσταμένων λαμπρὰν καὶ πυρῶδη γίνεσθαι τὴν αὐγὴν. ἴριον δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συνεστῶτα πιπτουσῶν. σεισμὸν δὲ τῆς γῆς ἐπὶ πλεῖον ἀλλοιουμένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως.

(9) ταῦτα μὲν οὖν Ἀναξίμενης. οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος.

A 8 = Hermiás, *Irrisio gentillium philosophorum* 7 Hanson

ἐπειδὴν δὲ ἠγήσωμαι δόγμα ἔχειν ἀκίνητον, Ἀναξίμενης ὑπολαβὼν ἀντικέκραγεν· ἀλλ' ἐγὼ σοὶ φημι· τὸ πᾶν ἐστὶν ἀήρ, καὶ οὗτος πυκνούμενος καὶ συνιστάμενος ὕδωρ καὶ γῆ γίνεται, ἀραιούμενος δὲ καὶ διαχεόμενος αἰθήρ καὶ πῦρ, εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἐπανιών ἀήρ {ἀραιός, εἰ δὲ καὶ πυκνωθῆ, φησὶν, ἐξαλλάσσεται}. καὶ πάλιν αὖ τούτῳ μεθαρμόζομαι καὶ τὸν Ἀναξίμενην φιλῶ.

A 9 = Cicero, *Academica priora* II,118,1

post eius auditor Anaximenes infinitum aera, sed ea, quae ex eo orerentur, definita: gigni autem terram, aquam, ignem, tum ex iis omnia.

A 10 /1 = Cicero, *De natura deorum* I,10,26

post Anaximenes aera deum statuit eumque gigni esseque immensum et infinitum et semper in motu, quasi aut aer sine ulla forma deus esse possit, cum praesertim deum non modo aliqua, sed pulcherrima specie deceat esse, aut non omne quod ortum sit mortalitas consequatur.

A 10 /2 = Augustinus, *De civitate Dei* VIII,2

iste Anaximenes discipulum et successorem reliquit, qui omnes rerum causas aeri infinito dedit, nec deos negavit aut tacuit non tamen ab ipsis aerem factum, sed ipsos ex aere ortos credidit.

A 10 /3 = Áetios I,7,13 Diels

Ἀναξίμενης τὸν ἀέρα [θεὸν εἶναι]· δεῖ δ' ὑπακούειν ἐπὶ τῶν οὕτως λεγομένων τὰς ἐνδηκούσας τοῖς στοιχείοις ἢ τοῖς σώμασι δυνάμεις.

A 11 = Simplicios, *In Physica* 1121,12

γενητὸν δὲ καὶ φθαρτὸν τὸν ἓνα κόσμον ποιουῶσιν, ὅσοι αἰεὶ μὲν φασιν εἶναι κόσμον, οὐ μὴν τὸν αὐτὸν αἰεὶ, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλον γινόμενον κατὰ τινὰς χρόνων περιόδους, ὡς Ἄναξιμένης τε καὶ Ἡράκλειτος καὶ Διογένης καὶ ὕστερον οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

A 12 = Ἄetios II,2,4 Mansfeld–Runia

καὶ οἱ μὲν μυλοειδῶς, οἱ δὲ τροχοῦ δίκην περιδινεῖσθαι, [τὸν κόσμον].

A 13 = Ἄetios II,11,1 Mansfeld–Runia

Περὶ οὐρανοῦ, τίς ἢ τούτου οὐσία.

Ἄναξιμένης τὴν περιφορὰν τὴν ἐξωτάτῳ γηίνῃν.

A 14 /1 = Ἄetios II,13,9 Mansfeld–Runia

Τίς ἢ οὐσία τῶν ἀστρῶν, πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν.

Ἄναξιμένης πυρίνην μὲν τὴν φύσιν τῶν ἀστρῶν, περιέχειν δὲ τινὰ καὶ γεώδη σώματα συμπεριφερόμενα τούτοις ἀόρατα.

A 14 /2 = Ἄetios II,14,3–4 Mansfeld–Runia

Περὶ σχημάτων ἀστέρων.

Ἄναξιμένης ἤλων δίκην καταπεπηγέναι τῷ κρυσταλλοειδεῖ. ἔνιοι δὲ πέταλα εἶναι πύρινα ὡσπερ ζωγραφήματα.

A 14 /3 = Ἄetios II,16,5 Mansfeld–Runia

Περὶ τῆς τῶν ἀστέρων φορᾶς καὶ κινήσεως.

Ἄναξιμένης οὐχ ὑπὸ τὴν γῆν, περὶ αὐτὴν δὲ στρέφεσθαι τοὺς ἀστέρας.

A 14 /4 = Aristotelés, *Meteorologica* II,1; 354a27

περὶ δὲ τοῦ τὰ πρὸς ἄρκτον εἶναι τῆς γῆς ὑψηλὰ σημείον τι καὶ τὸ πολλοὺς πεισθῆναι τῶν ἀρχαίων μετεωρολόγων τὸν ἥλιον μὴ φέρεσθαι ὑπὸ γῆν, ἀλλὰ

περὶ τὴν γῆν καὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀφανίζεσθαι δὲ καὶ ποιεῖν νύκτα διὰ τὸ ὑψηλὴν εἶναι πρὸς ἄρκτον τὴν γῆν.

A 14 /5 = Áetios II,19,1–2 Mansfeld–Runia

Περὶ ἐπισημασίας ἀστέρων.

Πλάτων τὰς ἐπισημασίας τὰς χειμερινὰς τε καὶ τὰς θερινὰς κατὰ τὰς τῶν ἀστέρων ἐπιτολάς τε καὶ δυσμὰς γίνεσθαι, ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν καὶ ἀπλανῶν. Ἄναξιμένης δὲ διὰ μὲν ταῦτα μηδὲν τούτων, διὰ δὲ τὸν ἥλιον μόνον.

A 14a = Plinius, *Naturalis historia* II,186–187

sic fit ut vario lucis incremento in Meroe longissimus dies XII horas aequinoctialis et octo partis unius horae colligat, Alexandriae vero XIII horas, in Italia XV, in Britannia XVII ... (187) umbrarum hanc rationem et quam vocant gnomonicen invenit Anaximenes Milesius, Anaximandri, de quo diximus (12 A 5), discipulus, primusque horologium quod appellant sciothericon Lacedaemone ostendit.

A 15 /1 = Áetios II,20,3 Mansfeld–Runia

Περὶ οὐσίας ἡλίου.

Ἄναξιμένης, Παρμενίδης πύρινον.

A 15 /2 = Áetios II,22,1 Mansfeld–Runia

Περὶ σχήματος ἡλίου.

Ἄναξιμένης, Ἀθηναίων πλατὺν ὡς πέταλον τὸν ἥλιον.

A 15 /3 = Áetios II,23,1 Mansfeld–Runia

Περὶ τροπῶν ἡλίου.

Ἄναξιμένης ὑπὸ πεπυκνωμένου ἀέρος καὶ ἀντιτύπου ἐξωθεῖσθαι τὰ ἄστρα.

A 16 /1 = Θεὸν ze Smyrny, *De utilitate mathematicae* 198,14 Hiller

Εὐδημος ἱστορεῖ ἐν ταῖς Ἀστρολογίαις (fr. 94 Sp.), ὅτι Οἰνοπίδης (c. 41,7) εὗρε πρῶτος ..., Ἀναξιμένης δὲ ὅτι ἡ σελήνη ἐκ τοῦ ἡλίου ἔχει τὸ φῶς καὶ τίνα ἐκλείπει τρόπον.

A 16 /2 = Áetios II,25,2 Mansfeld–Runia

Περὶ οὐσίας σελήνης.

Ἀναξιμένης, Παρμενίδης, Ἡράκλειτος πυρίνην τὴν σελήνην.

A 17 /1 = Áetios III,3,2 Diels

Ἀναξιμένης ταῦτὰ τούτῳ [περὶ βροντῶν κτλ.] προστιθεὶς τὸ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἣτις σχιζομένη ταῖς κόπαις παραστίλβει.

A 17 /2 = Áetios III,4,1 Diels

Ἀναξιμένης νέφη μὲν γίνεσθαι παχυνθέντος ἐπὶ πλεῖον τοῦ ἀέρος, μᾶλλον δ' ἐπισυναχθέντος ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὄμβρους, χάλαζαν δέ, ἐπειδὴν τὸ καταφερόμενον ὕδωρ παγῆι, χιόνα δ' ὅταν συμπεριληφθῆι τι τῷ ὑγρῷ πνευματικόν.

A 18 /1 = Áetios III,5,10 Diels

Ἀναξιμένης ἴριν γίνεσθαι κατ' αὐγασμὸν ἡλίου πρὸς νέφει πυκνῷ καὶ παχεῖ καὶ μέλανι παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ πέραν διακόπτειν ἐπισυνισταμένας αὐτῷ.

A 18 /2 = *Scholia Arati* 515,27 M.

τὴν ἴριν Ἀναξιμένης φησὶ γίνεσθαι, ἥνικα ἂν ἐπιπέσωσιν αἱ τοῦ ἡλίου αὐγαὶ εἰς παχὺν καὶ πυκνὸν τὸν ἀέρα. ὅθεν τὸ μὲν πρότερον αὐτοῦ τοῦ ἡλίου φοινικοῦν φαίνεται, διακαιόμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων, τὸ δὲ μέλαν, κατακρατούμενον ὑπὸ τῆς ὑγρότητος. καὶ νυκτὸς δὲ φησὶ γίνεσθαι τὴν ἴριν ἀπὸ τῆς σελήνης, ἀλλ' οὐ πολλάκις διὰ τὸ μὴ πανσέληνον εἶναι διὰ παντὸς καὶ ἀσθενέστερον αὐτὴν φῶς ἔχειν τοῦ ἡλίου.

A 19 = Galénos, *In Hippocratis De natura hominis* XVI,395 Kühn

Ἄναξιμένης δὲ ἐξ ὕδατος καὶ ἀέρος γίνεσθαι τοὺς ἀνέμους βούλεται καὶ [τῆι] ῥύμηι τινὶ ἀγνώστῳ βιαίως φέρεσθαι καὶ τάχιστα ὡς τὰ πτηνὰ πέτεσθαι.

A 20 /1 = Áetios III,10,3 Diels

Ἄναξιμένης τραπεζοειδῆ.

A 20 /2 = Aristotelés, *De caelo* II,13; 294b13

Ἄναξιμένης δὲ καὶ Ἄναξαγόρας καὶ Δημόκριτος τὸ πλάτος αἴτιον εἶναί φασι τοῦ μένειν αὐτήν· οὐ γὰρ τέμνειν, ἀλλ' ἐπιπωματίζειν τὸν ἀέρα τὸν κάτωθεν, ὅπερ φαίνεται τὰ πλάτος ἔχοντα τῶν σωμάτων ποιεῖν· ταῦτα γὰρ καὶ πρὸς τοὺς ἀνέμους ἔχει δυσκινήτως διὰ τὴν ἀντέρεισιν. ταῦτ' οὖν δὴ τοῦτο ποιεῖν τῷ πλάτει φασὶ τὴν γῆν πρὸς τὸν ὑποκείμενον ἀέρα. τὸν δ' οὐκ ἔχοντα τοῦ μεταστῆναι τόπον ἰκανὸν ἀθρόον τῷ κάτωθεν ἡρεμεῖν, ὥσπερ τὸ ἐν ταῖς κλεψύδραις ὕδωρ.

A 20 /3 = Áetios III,15,8 Diels

Περὶ σεισμῶν γῆς.

Ἄναξιμένης διὰ τὸ πλάτος ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι.

A 21 = Aristotelés, *Meteorologica* II,7; 365b6

Ἄναξιμένης δὲ φησι βρεχομένην τὴν γῆν καὶ ξηρανομένην ῥήγνυσθαι καὶ ὑπὸ τούτων τῶν ἀπορρηγνυμένων κολωνῶν ἐμπιπτόντων σειεσθαι· διὸ καὶ γίνεσθαι τοὺς σεισμοὺς ἔν τε τοῖς αὐχμοῖς καὶ πάλιν ἐν ταῖς ὑπερομβρίαις· ἔν τε γὰρ τοῖς αὐχμοῖς, ὥσπερ εἴρηται, ξηρανομένην ῥήγνυσθαι καὶ ὑπὸ τῶν ὑδάτων ὑπερυγραινομένην διαπίπτειν.

A 22 = Galénos, *In Hippocratis De natura hominis* XV,25 Kühn

οὔτε γὰρ πάμπαν ἀέρα λέγω τὸν ἄνθρωπον ὥσπερ Ἄναξιμένης.

A 23 = Ióannés Filoponos, *De anima* 9,9

οἱ δὲ ἀερίαν [τὴν ψυχὴν] ὡς Ἄναξιμένης καὶ τινες τῶν Στωικῶν.

Viz Diogenés z Apollónie A 20; Platón, *Phaedo* 96b (= Alkmaión A 11); Empedoklés A 76.

Fr. 6 Mansfeld = *Turba philosophorum* 110,23 (Sermo 2) Ruska

ait Exumdrus: magnifico aera et honorifico – ut Eximedri roborem sermonem – eo quod per ipsum opus emendatur, et spissatur et rarescit et calefit et frigescit. eius autem spissitudo fit, quando disiugitur propter solis elongationem; eius vero raritas fit, quando in caelo exaltato sole calescit aer et rarescit. similiter vero fit in veris complexione, in temporis nec calidi nec frigidu distinctione. nam secundum alterationem dispositionis constitutae ad distinctiones anni alterandas hyems alteratur. aer igitur spissatur, cum ab eo sol elongatur, et nunc hominibus frigus pervenit; aere vero rarescente prope fit sol, quo propinquo et aere rarescente calor pervenit hominibus.

Aristotelés, *Meteorologica* 365a14-19 (viz **DK 68 A 7**)

περὶ δὲ σεισμῶν καὶ κινήσεως γῆς μετὰ ταῦτα λεκτέον·
 ἢ γὰρ αἰτία τοῦ πάθους ἔχομένη τούτου τοῦ γένους ἐστίν. ἔστι δὲ τὰ
 παρελημμένα μέχρι γε τοῦ νῦν χρόνου τρία καὶ παρὰ τριῶν. Ἀναξαγόρας τε γὰρ
 ὁ Κλαζομένιος καὶ πρότερον Ἀναξιμένης ὁ Μιλήσιος ἀπεφήναντο, καὶ τούτων
 ὕστερον Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης.